

[Erik Appel.]

faa Tilskud fra Staten. Jeg anerkender i høj Grad det Hensyn, der i øvrigt er taget til de bestaaende smaa Friskoler, men jeg kunde ønske en Parallelisering med Højskoleloven, saa Børneantallet, der kræves for Statstilskud, tages som et Gennemsnit af f. Eks. 5 Aar.

Det foreslaaede Tilskud betyder en meget væsentlig Forbedring af Friskolens økonomiske Kaar, og de har været trange. Det ærede Medlem Hr. Hauberg har aldeles ikke Ret i, at det ikke er økonomiske Grunde, som har været medvirkende til, at Friskolen er gaaet tilbage. Det har de i høj Grad, og med de Krav, der nu stilles til den offentlige Skole, og som Friskolen saa vidt muligt vil følge med i, vil det økonomiske gribe endnu stærkere ind, end det har gjort før. Og der er mange Smaahjem med i Friskolebevægelsen, Hjem, som har sparet for at kunne sende deres Børn i en Skole, hvor de aandeligt følte sig hjemme. Jeg tror, at gennemføres denne Tilskudsordning, vil den faa en baade opmuntrende og tilskyndende Indvirkning paa Friskolens hele Væremaade.

Jeg vil i denne Sammenhæng udtale den Forventning, at de forbedrede Lønningsvilkaar for Friskolerne vil føre til yderligere Krav til Uddannelse og maaske danne Grundlag for Oprettelsen af en fri dansk Lærerskole med samme Uddannelsesetid som paa Seminarierne.

Vedrørende Pensionsforholdene kunde jeg ønske overvejet, om ikke Tilskudsberegningen kan ligestilles helt med det for Folkeskolen gældende.

Med disse Bemærkninger skal jeg paa mit Partis Vegne anbefale Lovforslaget til det høje Tings velvillige Overvejelse og snarlige Gennemførelse.

Jeg maa gøre en Bemærkning til det ærede Medlem Hr. Hauberg, som mente, at Pengene kunde være bedre anvendt til en Forsøgsskole end til Friskolen. Jeg har nok set fremført Ønsker om en Forsøgsskole, og den kan maaske ogsaa frembringe noget af Værdi, men jeg maa erklære, at jeg er uhyre bange for den megen Eksperimenteren med Børn, og jeg tror ikke, at en Forsøgsskole af den paatænkte Art kan staa Maal med den Livets Skole, som Friskolen repræsenterer. Det er dog ikke gennem Eksperimenter, der dannes Mennesker, men det er gennem selve Livet, Menneskene dannes og bliver brugbare til det, de skal leve og arbejde for.

Karl Olsen: Mit Parti ser med stor Velvilje paa det foreliggende Forslag og

tilsiger det en hurtig Behandling. Der er selvfølgelig Enkeltheder i Forslaget, som vi ønsker at drøfte nærmere i det Udvalg, der maa blive nedsat. Forslaget giver mig imidlertid Anledning til at fremsætte nogle principielle Betragtninger over den private Skoles Stilling i dansk Skolelovgivning i det hele taget. Det Forslag, vi her beskæftiger os med, drejer sig om de egentlige Friskoler, altsaa de Skoler, der hviler paa Grundtvigs og Kolds Skoletanker, men i Forholdet til Staten, til de offentlige Myndigheder, er der jo ikke noget Skel mellem Friskolen, som vi her behandler, og det, man i Almindelighed kalder de private Skoler; under eet kan man benævne dem private Skoler. Den private Skole er jo delt i Børneskolen og i Eksamensskolen, og den sidste er atter delt i to Afdelinger, den private Realskole og den private Gymnasieskole.

Frihedstanken har stærke Traditioner i dansk Skolelovgivning. De private Skoler er efter vor Opfattelse et uundværligt Led i den danske Skole. De private Skoler har altid givet stærke, friske Impulser til de offentlige Skoler. En lang Række af vort Lands betydeligste pædagogiske Personligheder har haft deres Virke i denne Skoleform. Den private Skole har ofte i langt højere Grad end den offentlige Skole kunnet være en eksperimenterende Skole, hvor nye Skoletanker har kunnet prøves, inden de gik ind som et naturligt Led i den offentlige Skole. Jeg er selv ansat i den offentlige Skole og befinder mig godt derved, men jeg vurderer i meget høj Grad det Arbejde, der, ofte under meget vanskelige Forhold, udføres i de private Skoler. De private Skoler arbejder nemlig under vanskelige økonomiske Forhold, og man kan i denne Forbindelse tage alle private Skoleformer under eet. De nyder for ringe Støtte til Skolens Drift i Almindelighed, og hvad der er af afgørende Betydning for denne Skoleform, Lærernes Pensionsforhold er oftest meget uheldige. Det foreliggende Lovforslag løser stort set Vanskelighederne for denne Skole. Der er Enkeltheder i Forslaget, som kan diskuteres, som kan drøftes i Udvalg, men Forslaget er et stort Fremskridt, og vi vil som sagt give det en velvillig og hurtig Behandling.

Men tilbage staar jo saa den private Eksamensskole. Forholdene for denne kan meget let i den kommende Tid komme til at forme sig katastrofalt. Den foreslaaede Regulering af Statens Lærerlønninger og den deraf følgende Virkning for Kommunernes Lønninger vil forhaabentlig snart foreligge,